

Қаҳҳор МАҲКАМОВ,
Арофатхон СОЛИЕВА.

ОЛТИНКЎЛИМ

"Ҳаёт" нашриёти
Андижон - 2005 й.

63.3(59)

Буюк Ғалабанинг 60 йиллигига
бағишланади

Халқаро "Олтин мерос" хайрия жамаармаси
Олтинкўл туман бўлими.
Олтинкўл давлат архиви

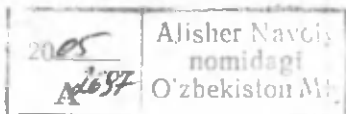
Фашизм устидан қозонилган ғалабага 60 йил тўлди. Орадан кўп йиллар ўтди. Янги авлодлар ўсиб етишди. Улар учун бу уруш тарихий воқеа бўлиб қолди. Бу урушнинг ғалаба билан тугалланишида Олтинкўл тумани меҳнаткашларининг ҳам катта ҳиссалари бор, албатта.

Халқаро "Олтин мерос" хайрия жамаармаси Олтинкўл туман бўлимининг раиси, иқтисод фанлари номзоди, журналист Қаҳҳор Маҳкамов, Олтинкўл давлат архиви директори Арофатхон Солиеваларнинг "Олтинкўлим" рисоласида олтинкўлликларнинг фронтда ва фронт орқасида кўрсатган ажойиб қаҳрамонликлари, душман устидан қозонилган ғалабага қўшган ҳиссалари тўғрисида ҳикоя қилинади.

15-07-05
ХГ - С/М - _____ ША
11-04-05

Қ. Маҳкамов, А. Солиева. "ОЛТИНКЎЛИМ" (Мақолалар).

© "Ҳаёт". А. - 2005.

W

СЎЗ БОШИ

Фашизм устидан қозонилган Буюк Ғалабага, мана, роппа-роса 60 йил бўлди. Бу оламшумул тарихий воқелик ўтган 60 йил ичида эрксевар башариятга кун сайин улуввор кўринмоқда.

Жонажон республикамизда, жумладан туманамизда бирон хонадон йўқки, машъум уруш жабрини кўрмаган бўлсин. Шу босқинчилик уруши туфайли қанчадан-қанча норасида зўдаклар етим. Муштилари оналар бева, сулув келинчалар бефарзанд қолишди. Орадан 60 йил вақт ўтган бўлса ҳам, бу урушнинг асорати жабр-дийда кўнгилларда ҳамон сезилиб туради.

Кўлга киритилган ғалабага шонли ҳисса қўшиб, инсониятни фашизм балосидан халос қилиш йўлида жонини қурбон қилган ота-боболаримизнинг муқаддас хотиралари олдида бош эгиб таъзим қиламиз. Уларнинг урушда кўрсатган қахрамонликлари тилларда дoston бўлган. Жангчи юртдошларимизнинг ўлмас жасорати шак-шубҳасиз ўсиб келаётган ёш авлодни мустақил жаннатмакон республикамизнинг муносиб фарзандлари, истиқлолимизнинг шавкатли ҳимоячилари қилиб тарбиялашда улуғ мактаб, ватанларварликнинг ҳақиқий намунаси бўлади.

Жанггоҳларда жон олиб, жон берган оталаримиз, фронт орқасида заҳмат чеккан юртдошларимиз, уруш йиллари қора хат олган хонадон бекалари, бедарак кетган фарзандлари йўлига илҳақ кўз тикиб ўтирган мунис онахонларимиз эл-юрт осойишталиги нима эканлигини ҳаммадан кўра яхшироқ биладилар. Озодликни, айни кунларда мутлақо янгича мазмун касб этган она-Ватан тушунчасини гоаят тўран ҳис қиладилар ва ардоқлайдилар.

Осмонимиз мусаффо бўлиши ва ёрув кунларга етиб келишимиз учун кўксини қалқон, азиз жонини фидо қилганлар ёди халқимиз хотирасидан мутлақо ўчмайди. Биз ана шу мақсадда туман марказида "Хотирлаш ва қадрлаш" хиёбонини ташкил этдик. Ҳеч ким, ҳеч нарса, ҳеч қачон унутилмайди.

Олтинкўл тумани ҳокими: Фуломқодир МАМАТҚОДИРОВ

КИРИШ

**Бу диёрни курган кўз кувонади,
Баҳор унда барвақт уйғонади.
Узоқ кетсам, соғинчдан дил ёнади.
Дилга илҳом берувчи боғлар сўлим.
Тупроғинг кўзга суртай, Олтинкўлим.**

Фашизм устидан қозонилган ғалабага 60 йил тўлди. 9 Май барча тараққийпарвар давлатлар, тинчликсевар халқлар учун қутлуғ санадир. Зеро 1945 йилнинг айнаи шу кунидан миллионлаб одамларнинг тинч турмушига раҳна солган фашист босқинчилари батамом таслим бўлдилар. Инсоният тарихидаги энг даҳшатли ва шафқатсиз урушга яқун ясалди. Шу боис бу сананинг қадри улуғвор. Бу байрам жаҳондаги барча халқлар учун азиз ва мўътабар.

Фашизмга қарши курашда ўзбекистонлик матонатли кишилар ҳам мардонавор жанг қилдилар. Уларнинг сафида Олтинкўлнинг жасур фарзандлари ҳам бор эди. Фидойилар эришилган ғалабага муносиб улуш қўшдилар. Кўрсатган қаҳрамонликлари тилларга тушди.

Урушнинг дастлабки кунлариданоқ билагида кучи, юрагида ўти бўлган ҳар бир киши қўлга қурол олиб босқинчиларга қарши курашга отланди. Туманимизнинг асл фарзандлари қуролдошлари сафида ўнлаб шаҳарлар, минглаб қишлоқларни душмандан халос қилишда фаол қатнашдилар. Жасоратлари туфайли бошқа жангчиларга ўрнак бўлдилар.

Ҳамма аскарларимизга умид-ишонч ва эзгуликка интилиш туйғуси далда бериб турди. Улар Олтинкўлдан то Берлингача бўлган оловли ва шонли йўлни босиб ўтдилар ҳамда 1945 йил 9 Майда барча халқлар орзиқиб кутган ғалабага эришдилар. Фа-

шист босқинчилари ўз юртида тор-мор этилди. Фидойи жангчиларимиз ўз юртига юзлари ёруғ ҳолда қайтиб келдилар.

Жанггоҳларда қахрамонлик кўрсатиб, Олтинкўлнинг довуғини ёйган, обрў-эътиборини оширган юртдошларимиз жанггоҳда қон кечиб ўлим билан юзма-юз олишган Йўлдошали Эргашев, Абдумажид Давронов, Отажон Тўйчиев, Давлатбой Деҳқонов, Абдулҳамид Тожибоев, Турсунхўжа Ҳожиёв, Эргашбой Бадалов, Отажон Ҳақимов, Мирзаабдулла Арслонов, Абдулҳамид Нурматов, Абдулҳамид Сотволдиев, Узоқбой Шерматов, Абдулҳамид Содиков, Абдусаттор Шерматов, Турсунбой Хўжамов, Ҳақимжон Раҳимов, Солижон Кўчқаров, Собиржон Тешабоев, Салоҳиддин Исақов, Баҳриддин Раҳмонов, Ёвбосар Мирзаев, Турсунбой Мирзаев каби юзлаб жангчиларнинг матонати билан туманимизнинг ҳар бир кишиси бениҳоя фахрланади. Уларнинг халқлар озодлиги, тинч турмуш йўлида чеккан заҳматлари беназирдир. Олтинкўлнинг яна бир жасур фарзанди Ҳақимжон Ўринбоев 1945 йил 24 июнда Москва шаҳрида бўлган Ғалаба намоишида қатнашган. Оталаримиз жасорати ёшларимизга ибратдир.

Ғалабани таъминлашда жанггоҳ ортида ҳалол меҳнат қилган кишиларнинг ҳам ҳиссалари катта. Эришилган ютуққа заҳматқаш деҳқонларнинг куч-ғайрати синган. Айниқса, уруш юқини ишга ярайдиган кишилар билан барабар кўтариб, машаққат тортган оналаримиз, опаларимизнинг фидокорлиги таҳсинга лойиқ. Улар туну кун меҳнат қилишиб, бор қувватларини, вақти келса, нону насибаларини Ғалабага бахшида этдилар. Жанггоҳдаги аскарларимизга чинакам мададкор бўлдилар.

Бугун деҳқонларнинг матонатли меҳнатига бош-қош бўлган, уларни руҳлантириб турган фидойи инсонларни ёдга олиш жоиз. Бу мардона ишлар нафақат уруш даврида, балки Ғалабадан кейинги тикланиш йилларида ҳам туманимизга таянч бўлди. Раҳматли Сайфуддин Ашуров, Фозилжон Кўчқаров, Комилжон Солиев, Майрамхон Йўлдашева, Мадаминжон Эгамбердиев ва бошқаларнинг эзгу ишлари ҳамюртларимиз хотирасида сақланиб қолади.

Уруш йилларида ҳамюртларимиз Дилоромхон Юсупова, Эътиборхон Муродова, Эътиборхон Назарова, Ашурхон Азимо-

валар фронтга кетган эркаклар ўрнини эгаллаб, тракторни бошқардилар. Ер ҳайдаш, экинлар орасини юмшатишда моҳирлик кўрсатдилар.

Жанг майдонларида аскарларимизни ҳам маънавий, ҳам моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида туманимиз аҳли, миришкор деҳқонлар кўп заҳмат чеқдилар. Биргина Сайфуддин Ашуров бошчилигидаги хўжалик аъзолари 1941 йилнинг ўзида жанггоҳга 25 тонна ғалла, 8 тонна қуруқ мева, 35 минг сўмлик пойафзал, 6 тонна гўшт, 2 та автомашина, 65 та от, 1 миллион сўмдан ортиқ пул (танк тайёрлаш учун) юбордилар. Ўша йили ҳозирги Ф. Қўчқоров номли жамоа хўжалигида 257 гектар ердан 25,8 центнердан пахта ҳосили олинди. 45 гектар ерга экилган ғалладан олинган ҳосил 11,4 центнердан бўлди. Хўжалик аъзолари ҳам жанггоҳга 10 бош қора мол, 120 минг сўмдан зиёд пул, кийим-кечақлар, тонналаб қуруқ мева юборганлар.

1943 йилнинг биринчи ярмида Ленинград fronti жангчилари ва шаҳри аҳолисига ун ва буғдой, 5,5 тонна ёрма, 1,2 тонна гуруч, 418 бош қўй, деярли 9 тонна қуруқ мева, мингдан ортиқ шахсий посёлка жўнатишган. Деҳқонларимизнинг кўрсатган саҳоватлари беҳисобдир. Бу Олтинқўл фарзандларидаги фидо-корликнинг ёрқин далилидир.

Жанггоҳда ва фронт орқасида матонат кўрсатган ҳамюртларимиз урушдан кейинги йиллари ҳам ҳалол меҳнат қилдилар. Туманни равнақ топтиришга, тинч турмушини тиклашга, ёш авлодни ватанпарвалик руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшдилар. Эл-юрт олдида ҳурмат-эътибор қозондилар. Одамларга руҳий мададкор бўлишди, Кўнгилларга ёруғ кунларга бўлган ишонч уруғини эқдилар.

Муҳтарам Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов шундай деганди: "Мен жойлардаги учрашувларда ва кундалик мулоқотларда ҳаётдаги янги ва яхши ишлар туфайли одамлар юзида ишонч, мамнуният ифодаси акс этиб турганини кўрсам, бир олам куч-ғайрат топаман. Эгнига тўн, бошига дўлли кийган. Қўли қадоқ меҳнаткаш кишилар билан, фариштали отахонлар билан учрашганимда, уларнинг юз-кўзида, чеҳрасида ўтган кунлардан розилик, ҳаётдан хурсандлик аломатларини кўрсам, бошим кўкка етгудек бўлади. Улар бизнинг ишларимизни

қўллаб-қувватлаб турганини, уларнинг юрагида эртанги кунга ишонч барқарор эканини ҳис этмоқдан ортиқ бахт борми?!"

Нақадар ҳақ гап. Уруш даҳшатини бошларидан кечирган, суяклари меҳнатда қотган отахон ва онахонларимиз барчамизнинг фахримиздир. Улар билан ҳамнафас бўлиб яшашнинг ўзи саодат. Афсуски, фидойиларимизнинг сафи йил сайин камайиб бормоқда. (Ўтганларнинг жойлари жаннатда бўлсин!) Ҳозирда кексалик гаштини сураётганларни ҳар қанча эъзозласак – оз. Кўрсатган матонатлари олдида таъзим қиламиз. Ота-оналаримизнинг эзгу ишларини асло унутмаймиз!

Биз жангда жасур, меҳнатда мард ҳамюртларимизнинг айримлари ҳақида Сиз - қадрли китобхонларни, айниқса, азиз фарзандларимизни таништиришга ҳаракат қиламиз. Улар билан таништириш бизнинг виждоний бурчимиздир.

Йўлдошбой ЭРГАШЕВ

Йўлдошбой Эргашев "Шуҳрат" орденларининг тўла нишондори, кўштепасаройлик қаҳрамондир. У доимо халқнинг хизматида бўлган. Гарчи унинг ёшлик йиллари оғир даврларга тўғри келган бўлса-да, ҳаётидан нолимайди. Кўнглига умри беҳуда ўтмагани, одамларга нафи теккани, дастлаб иш фаолиятини "Машъал" жамоа хўжалигида табелчи-бригадирликдан бошлаган бўлса ҳам, кейинчалик халқ маорифида ишлаб ўзига хос мактаб ярата олгани ва шогирдлари эл ташвишида яшаётганликлари таскин бериб туради. Йўлдошбой ака Эргашевнинг таъкидлашича, умрнинг беҳуда ўтгани ёмон. Зеро, уни бошқатдан бошлаш ҳеч кимга насиб қилмаган, қилмайди ҳам.

Уруш йилларида кўлига қурол ушлашга яроқли йигитларнинг бари фронтга жўнади. Улар қаторида суюкли оиласи, жонажон қишлоғини ташлаб, жанггоҳга отланган Йўлдошбой ака Эргашев ҳам бор эди. Урушга кетаётибди-ю, аммо кўнгли бир нарсадан тўқ эди ўшанда. Аввало, бугунми, эртами ғалаба билан қайтишга ишонган бўлса, иккинчиси – пахтазорларда иш тўхтаб қолмаслиги аён. Чунки у фронтга отланаётган пайтда ўзи раҳбарлик қилаётган бригадада ишни давом эттира олади-

ган миришкор деҳқонлар – ҳамқишлоқлари бор эди. Оиласи ва ҳамқишлоқлари у билан йиғлаб туриб хайрлашар эканлар, ишни давом эттиражақларини, бунинг учун бой илм, тажриба ва маҳоратларини сарфлашга сўз бердилар.

- Соғ бориб, омон қайтинг! Ҳар қачонгидан ҳам яхши ишлаб мўл ҳосил етиштирамиз, кўнглингиз тўқ бўлсин! – деди ҳамқишлоқлари.

Йўлдошбой ака Эргашев 1943 йил февраль ойида урушга кетганича то Ғалаба кунгача жангу жадал майдонидан чиқмади. У Қозоғистонда, Саратовда махсус ташкил қилинган қисқа курсларда ўқиб, ҳарбий жанговорлигини оширди ва жангларда жасорат кўрсатиб, Феодосиядаги эски Қрим, Алушта, Ялта ва бошқа шаҳарларни озод қилишда мардлик намунасини кўрсатди. 1944 йил 10 майда Севастополь шаҳрини озод қилишда қатнашди. Ўша йили снайперлар тайёрлаш курсида ўқиди. У хизмат қилаётган полк Карпат тоғига ташлангач, Украина фронтига қўшиб юборилиб, Чехословакияга киради. Бунда Йўлдошбой ака Эргашев алоҳида жасорат кўрсатди. Моҳир снайперчи кўрсатган қаҳрамонлиги учун 1- ва 2-даражали "Шуҳрат" орденлари билан тақдирланди.

- Уруш йилларидаги воқеаларни жуда яхши хотирлайман, - дейди Йўлдошбой ака Эргашев. – Душманнинг бутун ҳарбий техникаси, анжомлари, тиш-тирноғигача қуролланган аскарлари Карпат тоғи баландлигига жойлашиб олган эди. Уни озод қилиш жуда оғир бўлган. Душман дзотдан атрофга ўқни ёмғирдай ёғдириб турган. Шу пайтда масофани 3,5 марта яқин қилиб кўрсатадиган махсус мосламали милтиқ билан душманга қақшатқич зарба берганман ва улоқтириб ташланган душманни Карпат тоғидан чекинишига мажбур қилганмиз.

Собиқ жангчи нафасини ростлаб, яна гапида давом этади:

- Кафан баландлигини озод қилиш осон бўлмаган. Уни озод қилишда пулемётчи эдим. Душманнинг додини берганмиз. Биз неча шаҳарлардан ўтиб, Чехословакияни озод қилдик ва ўша жойда 3-даражали "Шуҳрат" ордени билан тақдирландим. Бир қанча медаллар ҳам олганман. Мен учун энг қувончлиси шу бўлдики, "Шуҳрат" орденларининг тўла нишондори бўлиб, Қаҳрамон деган номга эришдим. Уруш давомида душманнинг

80 дан ортиқ солдат ва офицерини, кузатув пунктларини ишдан чиқардим, яксон қилдим...

Дарҳақиқат, Йўлдошбой ака Эргашев жанг майдонида кўрсатган мардлиги ва жасорати мақташга арзигуликдир. Шу сабабли Янги йил ва байрамлар арафасида узоқ-яқиндан сон-саноксиз табриклар келиб туради унга. Севастополданми, Чехословакия ва бошқа ерлардан дейсизми, кўплаб қутловлар келади.

Уруш машаққатларини Йўлдошбой ака Эргашев ҳар томонлама тортиб кўрди. Қишнинг совуқ кунлари оч-наҳор қолишлар, уйқусизлик азоби, дўстлардан айрилиш...

Ўшанда бир куни эса у ҳарбий госпиталда кўзини очди. Кейин билдики, душман уни ҳам, ўқни ҳам аямабди. Бу унинг 3-марта ярадор бўлиши эди. Узоқ даволангандан кейин соғайиб Галабани Чехословакияда кутиб олди. 1945 йилнинг ноябрь ойида она юртига қайтиб келди.

Собиқ жангчи фронтдан келиб Олтинкўл туманидаги 23-ўрта (ҳозирги 31-ўрта) мактабда ўқитувчилик қила бошлади. У мактабда болаларни ўқитиш ва тарбиялаш соҳасидаги кўп йиллик меҳнатлари учун “Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси” деган унвон билан мукофотланди. Орден ва медаллар билан тақдирланди. 43 йил ўқитувчилик қилганлиги, кўплаб шогирдлар тайёрлаб, ҳалол ишлаганлиги туфайлигина бу шарафга эга бўлди у.

Зеро:

**Эзгулик йўлида босса гар қадам,
Қадр чўққисига юксалар одам.**

Абдумажид ДАВРОНОВ

Абдумажид ака Давроновни кўпчилик яхши танийди. Унинг бошидан ўтган воқеалар дoston бўлгулик. Ўта камсуқум, камтар инсон кўрсатган жасоратини унвонини айтиб мақтанмайди. Унинг тўғрисида маҳаллий ва марказий газеталарда кўплаб мақолалар берилган. Номини бир қанча китобларда учратиш мумкин.

Мана, кўлимизда Андижон вилояти собиқ “Коммунист” газетасининг 1945 йил 5 январда чиққан сони. Сарғайиб кетган саҳифадан уруш нафаси уфуриб тургандай эди. Унда “Довюрак партизан, жанговар аскар” деб номланган мақола босилган. Муаллиф – Белоруссия партизан ҳаракати штабининг ходими Пашкевич исмли киши. Бу мақолада Олтинкўлнинг Оқ тела қишлоғидан урушга жўнаган ғарбий Белоруссия тупроғида душман билан олишаётган партизанлар орасида ғоят катта обрў-эътиборга сазовор бўлган Абдумажид Давронов ҳақида гап боради. “Андрей” деган яширин ном остида ҳаракат қилган бу кўркмас йигитнинг ҳисобига портлатилган 7 паровоз, 21 вагон 6 та платформа, 6 та танк, 766 та темир йўл изи ёзиб кўйилган. Шунингдек, у 144 гитлерчини ер тишлатган, 78 тасини ярадор қилган. Зебелино қишлоғида ўтказилган операцияга бошчилик қилиб жуда катта муваффақиятни кўлга киритган. Мақола муаллифи партизаннинг кўксини бир неча жанговар орденлари, 1-даражали “Ватан уруши партизани” ва бошқа ўнлаб медаллар безаб турганлиги, у Минск темир йўли узели ишчилари ўртасида ҳам иш олиб бориб, бригадирлар курси ташкил этганлигини, ўзи унга раҳбарлик қилишини чексиз фахр билан ёзади. Мана шундай довюрак инсонни етиштириб берган диёр шаънига чуқур миннатдорчилик туйғуларини изҳор қилади.

Абдумажид Давронов билан суҳбатлашиб ўтириб, ана шу кунлар хотирасини ҳали ҳам юраги тубида асраётганини сездик. Бу шон-шуҳратларга осонликча эришилмаганлигини ҳис қилдик. Жанговар полк қуршовига тушиб қолганидан сўнг, оғир ярадор бўлган йигитни Смоленск вилоятидаги Печерская Буда қишлоғида яшовчи онахон Ефросинья Васильевни ўз уйларига яширадилар. Абдумажид Давронов уч ой шу хонадонда яширинча даволанди. “Сибиряк” партизан отряди штабининг бошлиғи Владимир Григорьевич Сумаков унинг ҳолидан хабар топгач, партизанлар сафига олиб кетади. Ботир йигит 1942 йилнинг ноябрь ойидан 1944 йилнинг июлига қадар шу отряднинг “Вперёд” бригадасида партизан, сўнгра бригада комиссарнинг адъютанти бўлиб хизмат қилади. Уша жанговар йилларни, оловли воқеаларниайтиб охирига етказиш қийин. Жангларда Абдумажид ака Давронов чинакам мардлик намунасини кўрсатди. Урушдан сўнг белоруссиялик ҳалоскорларини

қидириб топди. Унинг хонадонида бригада комиссари, полковник, Уруш Қаҳрамони Борис Адамович Булат рафиқаси билан меҳмон бўлди.

Абдумажид ака Давронов уруш йилларини эслаб шундай дейди:

- Урушдан келсам, қишлоқда ниҳоятда қийинчилик экан. Аталага ун, устибош учун бир кийимлик бўз топиш амримаҳол экан.

Абдумажид аканинг кўрсатган мардлиги ва жасорати кишини қойил қолдирди. Жангларда, олов ичида ўлим билан олишган, тинч-тотув ҳаётимизни яратишга ўз улушини қўшган Абдумажид ака Давронов билан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

Ҳақимбой ЎРИНБОЕВ

Уруш бошланганида ҳамқишлоғимиз Ҳақимбой Ўринбоев айни куч-қувватга тўлаётган ёшгина йигит эди. У дўстлари билан кўнгилли бўлиб мамлакат мудофаасига отланди. Дастлаб Шарқий Қозоғистоннинг Петропавловск шаҳрида махсус тайёргарликдан ўтди. Сўнгра Можайск шаҳрининг озод қилиниши чоғида биринчи марта жангга кирди. 1943 йилнинг ёзида Смоленск шаҳри фашистлардан тозаланди. Шунда 20-ўқчи полкка танкчилар мактабидан вакиллар келиб, жангчилардан ўқишга танлаб олдилар. Уларнинг орасида жасур йигит Ҳақимбой Ўринбоев ҳам бор эди. У Свердловск шаҳрида танкчилар мактабини тамомлаб, Белоруссиянинг Орша шаҳри учун жангда қатнашди. Ўз танки билан Вилейко, Лида, Молодочно, Гродно шаҳарларини душмандан озод қилишда иштирок этади.

Польшанинг Белосток шаҳрини душмандан тозалашда у хизмат қилаётган полкка алоҳида жасорат кўрсатгани учун "Белосток" номи берилган ва Кутузов ордени топширилган. Бу жанговар нишонлар тасвири "Белосток" полкининг барча танкларига чизиб қўйилди. Жумладан, танкига ҳам. Бундан ташқари, мазкур танқда 18 та юлдуз пайдо бўлди. Бу - экипаж аъзоларининг 18 марта кўрсатган қаҳрамонликлари белгиси эди. 1944 йили қуролдош дўстлари қатори Ҳақимбой Ўринбоев ҳам "Қизил Юлдуз" ордени билан мукофотланди. Нишонни ар-

мия қўмондони, уруш Қаҳрамони, генерал-полковник Горбатов ўз қўли билан топширади.

1901-танк ўзюрар тўплар полкида Андижон шахридан борган Алихон Қодиров ҳам жанг қиларди. У тажрибали, билимдон командирлардан бири эди. Полк дам олишга чиққанда, у шахсий состав ўртасида сиёсий ишлар олиб борар эди.

1945 йил 9 апрелда Кенесберг шахри штурм билан олинди. Бунда Ҳақимбой Ўринбоев тушган танк экипажи аъзоларининг барчаси “Жасурлиги учун” медалига сазовор бўлдилар. Кейин қисм 1-Белоруссия фронтига қўшилди. У вақтда фронт қўшинлари Берлинни забт этиш учун жанг қилардилар. Берлин ёнида фашистларнинг бир неча дивизиялари ўраб олинганди. Қуршовдагиларни тор-мор қилиш топширилади. Экипажда Алихон Қодиров ҳам бор эди.

Берлин жанглирида Ҳақимбой Ўринбоевнинг сафдошлари Бранденбург дарвозаси томон бордилар. Рейхстаг унча узоқ эмас эди. Улар 30 апрель куни рейхстагга байроқ тикишда қатнашдилар. 2-май куни эса Берлин шахри штурм билан батамом эгалланди. Экипаж аъзолари юксак орден билан мукофотландилар. Алихон Қодиров эса 2-даражали “Ватан уруши” ордени билан тақдирланди.

Ҳар бир қарич ер оғир жанглар билан олинар эди. Элба дарёсига 20 километр қолганда қалин қарағайзор ўрмонда ЭСЭСчилар полкига дуч келдилар. Душман ҳужумини қайтариш учун танк тўпидан отишга имкон йўқ эди. Чунки ўрмон жуда қалин. Фашистларнинг “Фауст” патронидан танклар шикастланди. Ҳақимбой Ўринбоев эса ярадор бўлди. Минг машаққатлар билан 8 май куни Эльба дарёсига чиқиб олинди. Ғалабани Магденбург шахрида нишонладилар.

Ҳақимбой Ўринбоевни май ойининг охирида 42-танкчилар корпуси штабига чақириб қолишади. Корпус қўмондони, генерал-майор Опарин унга Москвага, Ғалаба намоишига боришини маълум қилади. Бу унинг учун катта ишонч ва қувончли хабар эди.

1945 йил 24 июнь куни бир умр унинг хотирасига муҳрланиб қолди. Москвада танкчиларнинг терма батальони сафида Ғалаба намоишида иштирок этди. Урушда тор-мор қилинган гитлерчи дивизияларнинг қўлга олинган байроқларини мавзо-

лей пойига ташлаш пайтидаги тантанали онларда хурсандчилиги чексиз эди.

Ҳакимбой Ёринбоев мардлик кўрсатган жангчи. Немис босқинчиларини Белоруссиядан Берлингача қувиб бориб, Галабани таъминлашга катта ҳисса қўшган азаматлардан эди.

Турсунхўжа ҲОЖИЕВ

Турсунхўжа Ҳожиев 1942 йилнинг 18 ноябрида кўплар қатори ўша вақтдаги энг оғир фронт – Сталинград мудофаасига юборилди. Биринчи марта 3-гвардиячи дивизиянинг 5-гвардиячи полки сафида жангга кирди. Кейинчалик асир олинган фельдмаршал Паулюс армиясига қарши машҳур курашда мардонавор иштирок этган.

Сталинград қуршови ёриб ўтилгач, душманни қувиб бориб Ростов вилоятини озод қилган жангчилар сафида Турсунхўжа ҳам алоҳида ўрناق кўрсатди. Дон дарёси кечиб ўтилди. Новочеркасск шаҳри ёвдан тозаланди. Ана шу жангда жасур ҳамюртимиз ўнг кўлидан оғир яраланди.

Соғайгандан кейин 1943 йилнинг 6 июлида жангга кирган матонатли аскар Ворошиловград ва Донбасс шаҳарлари учун бўлган олишувда мардлик кўрсатди. 20 кун ичида кўплаб қишлоқ ва туманлар озод этилди. Донбасс яқинидаги олишувда яна дайди ўқ Турсунхўжага жароҳат етказди. Ўнг оёғи ва бошидан яраланган аскар вақтинча сафдан чиқди.

Иродаси мустаҳкам йигит 1943 йил яна жангга кирди. Бирқанча шаҳарларни озод қилишда иштирок этди-ю, бироқ энди чап сонидан яраланди. Госпиталда даволаниб, қайта тайёргарликдан ўтди ва 1944 йили Кривой Рог ҳамда Кировоград шаҳарлари учун бўлган жангларда мардонавор курашди. Лекин бу жангда чап кўлидан жароҳат олиб узоқ даволанди ва иккинчи гуруҳ ногирони сифатида юртимизга қайтиб келди. Жасур аскарнинг кўксини учинчи даражали “Шуҳрат” ордени, биринчи даражали “Ватан уруши” ордени ва бир қанча медаллар безади.

Тушқунликка тушмаган Турсунхўжа Ҳожиев ҳалол меҳнат қилиб зътибор топди. Турли лавозимларда сидқидилдан ишла-

ди. Заҳматкаш инсон сифатида кўпчиликка ибрат кўрсатди, жонажон қишлоғи Жалабекнинг кўркини оширишга, ободонлаштиришга, ҳамқишлоқларининг турмуш шароитини яхшилашга муносиб ҳисса кўшди.

Толмас курашчи, урушда кўп азият чеккан инсон Турсунхўжа Ҳожиёв ҳануз эл-юрт хизматида.

С. Ашуров номли жамоа хўжалигини бош иқтисодчиси, уруш ва меҳнат фахрийси Турсунхўжа Ҳожиёв Ғалабанинг 60 йиллигини шукроналик билан кутиб олмоқда.

Маматқодир ҚАМБАРОВ

Олтинкўл туманидаги Маслаҳат қишлоғида 1924 йилда туғилиб ўсган, олижаноб тadbиркор инсон бор. Унинг исми Маматқодир, фамилияси Қамбаровдир. Бу инсонни нафақат туманда, балки вилоятда ҳам кўпчилик яхши танийди ва ҳурмат билан тилга олади. Бу камсуқум, камтарин, тиниб-тинчимас инсон юртим деб, элим деб, ёниб яшаётган кишилардан биридир.

Қалби қайноқ, илмга чанқоқ Маматқодир Қамбаров эл-юрт ҳурматида осонликча эришгани йўқ. Дастлаб қишлоқдаги мактабнинг 7-синфини тамомлагандан кейин турли вазифаларда фаолият кўрсатди. Меҳнат қозонида қайнаб, одамлар қалбига йўл топгач, кейинчалик пахтачилик бригадасига бошчилик қила бошлади ва ишдан ажралмаган ҳолда Андижон қишлоқ хўжалик техникумига 1951 йилда ўқишга кириб, уни 1953 йилда аъло баҳолар билан тугатди. У бригадирлик вазифасида ишлаб, ҳар йили белгиланган шартнома режасини ошириб бажарди.

Биргина 1954 йил кўрсаткичларини олиб кўрадиган бўлсак, ўша йили у бошлиқ бригада аъзолари 92 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 28 центнер ўрнига 34 центнердан пахта ҳосили олдилар. Шуниси диққатга сазоворки, Маматқодир Қамбаров 23 йил бригада бошлиғи бўлиб ишлаб, шу давр ичида бригадада пахта ҳосилдорлиги ўртача ҳар гектаридан 24 центнердан 41 центнерга кўпайган. Бу Маслаҳат қишлоғи шароитида энг юқори кўрсаткич ҳисобланади.

Меҳнат кишини улуғлайди. Суяги меҳнатда қотган қишлоқ хўжалик ва, айниқса, пахтачилик илмининг моҳир билимдони ва

бу соҳада катта тажрибага эга бўлган Маматқодир Қамбаровнинг қилган яратувчилик меҳнатлари муносиб тақдирланган. У 1957-1976 йиллари нуфузли орденлар билан, 1963-1965 йилларда эса Москвада ташкил қилинган Халқ Хўжалиги Ютуқлари Кўргазмаси (ВДНХ)нинг олтин ва кумуш медаллари билан мукофотланган.

Миришкор деҳқон, уста пахтакор М. Қамбаров бир неча бор вилоят ва туман кенгашларига депутат қилиб сайланган.

Ҳозирги кунда Маматқодир Қамбаров вилоят аҳамиятига эга бўлган шахсий пенсионер. Уста пахтакорнинг урушга қатнашиш истаги бўлса-да, уни урушга жўнатишмади. Чунки ўша йиллари қишлоқларга ҳам ишнинг кўзини биладиган тадбиркор кишилар, оз бўлса-да, жуда зарур эди. Маматқодир Қамбаров уруш ва уруш орқасидаги қийинчиликларни эслаб, шундай дейди:

- Қуриб кетгур уруш вақтида қишлоқда ниҳоятда қийинчилик, очарчилик эди. Қозонда атала қайнайди, даладаги ишлаётган одамга бир норма бажарса, бир чўмич, икки норма бажарса, икки чўмич овқат берилади. Бошоқ териб тирикчилик қилинган кунларни эсдан чиқариб бўладими? Доналаб терган бугдойни туйиб, атала қилиб ичилганини ёддан чиқариб бўладими? Йўқ. Бола-чақаларимизга бу ҳақда гапирганим-гапирган. Уларга эса бу гаплар эртақдек туюлади. Ҳозирги кунда гуручни курмакдан тозалаймиз. У вақтларда курмак ҳам борда-бор. Йўқда-йўқ эди. Нон топмаган, курмакка зор эди. Ахир курмакни ҳам туйиб нон қилинарди, қотирма қилинарди. Аллоҳга минг шукрки, ҳозир тўкинчилик, тинчлик. Юртимиз озод ва обод.

Мўйсафид ҳақ гапни гапирди. Кўз тегмасин. Қишлоқнинг кўпни кўрган, доно, олижаноб отахонларидан бўлмиш бу инсон чеккан заҳматлари, ҳалол меҳнатлари роҳатини кўриб, ўқимишли, эл-юртга сидқидилдан хизмат қилаётган аҳил-иттифоқ, зукко фарзандлари, невара-чеваралари, меҳрибон ҳамқишлоқлари даврасида мустақиллик гаштини суриб, бахтиёр ҳаёт кечирмоқда.

Фозилжон ҚҰЧҚАРОВ

Фозилжон аканинг жасоратли ишларини асло унутиб бўлмайди. Зеро, унинг элга манзур бўлган фазилатлари кўп. Шу сабабли ҳам бутун қишлоқ аҳли жамоа хўжалигига унинг номи берилишини истаган. Собиқ «Октябрь» жамоа хўжалигини унинг номи билан аташ қишлоқ меҳнаткашларининг кўнгилларига тугиб қўйган орзуси эди. Мустақиллик шарофати билан бу истак рўёбга чиқди.

Сиз маслаҳатликларнинг мўтабар отахони бўлган раҳматли Фозилжон ака Қўчқаровни кўргансиз, кўрмаган бўлсангиз, доврўғини эшитгансиз, ҳойнаҳой. У Ўзбекистоннинг машҳур пахта усталаридан бири. Республикада хизмат кўрсатган агроном, қўша-қўша орден ва медаллар соҳиби эди. Чап қўлида урушдан асорат бўлган. У немис босқинчиларини Сталинграддан Берлингача қувиб бориб, Ғалабани таъминлашда ҳисса қўшган баҳодирлардан. Кўп йиллар давомида жамоа хўжалигига раислик қилди. Қишлоқ обод бўлишида, аҳолининг моддий-маиший ҳаётини яхшилашда, хўжаликни юксалтиришда бу кишининг ҳиссалари катта бўлган.

- Раҳматли Фозилжон Қўчқаров жамоа хўжалигига раис бўлмасдан илгари қишлоғимиз жуда ҳам тарқоқ, хароб эди, - дея эслашади маслаҳатлик кексалар. «Ҳасан-Ҳусан», «Қўнақтўпи», «Жўжа маҳалла», «Полахон», «Тожиқ қишлоқ», «Латта қишлоқ», «Қорақалпоқ», «Қурама» сингари бир неча қишлоқ бор эди. Жамоа хўжаликлари янги ташкил этила бошланганда «Мақсад», «Лочин», «Эркин», «Ижтимоият», «Маданий меҳнат» сингари кичик хўжаликлар тузилган эди. Кейинчалик булар йирик хўжаликка жам бўлди. Бироқ ўртада гоҳ у, гоҳ бу сабабларга кўра тез-тез ҳар хил жанжаллар чиқиб турарди, майда гап, амалпараст кишилар кўп эди. Айниқса, ўша даврда жамоа хўжалигига раис сайлаш жуда ҳам мушкул савдо бўлган. Ҳар бир қишлоқ «ўз кишисини» раис қилиб кўрсатишга ҳаракат қиларди. Жанжал ҳам кўпинча шундан келиб чиқарди. Раис бўлиб сайланган киши бир йил, жуда кўп деганда, икки йил ишларди холос. Раҳматли Фозилжон ака Қўчқаров

хўжаликка бош бўлдию, ана шу можаро-жанжалларнинг ҳаммаси ўз-ўзидан барҳам топди.

У каттага ука бўлди, кичикка ака. Фозилжон ака юриштиришда ҳам, одамлар билан муомалада ҳам барчага ибрат эди. Шошилмасдан кишининг қалбини кўриб тургандай самимият билан суҳбатлашди. Пахтазорларни айланиб, гўза ниҳолларининг қалин-сийраклигини кузатиш чоғида сувчилар, механизаторлар билан ўзаро фикр алмашарди. Тўй-азаларда ҳамиша одамларга бош-қош эди. Деҳқонларга қайси пайкалга қандай ишлов беришни тушунтиришга ҳам вақт толарди.

Кунлардан бирида райондаги хўжаликлардан бирига вакил бўлиб борган эдик. Ўша даврда пахтачилик бригадаси бошлиғи бўлиб ишлаб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган ажойиб инсон Маматқодир ака Қамбаровнинг гапи ҳозиргидек эсимда, хотирамдан ҳеч кўтарилмайди.

- Фозилжон ака ернинг, гўзанинг тилини билишда, ҳамма одамларнинг дилини англашда ҳам моҳир, - деган эди ўшанда суҳбатдошимиз. - Фозилжон ака жамоа хўжалигига раис бўлиб келган йиллари пахта ҳосилдорлиги 17 центнерга аранг борарди. Мана, ҳозир қарабсизки, ҳосилдорлик 30 центнердан ошиб кетди. Ҳосилдорликнинг яхши ва ёмон бўлиши кўпроқ жамоа хўжалиги бошқаруви раисига ҳам боғлиқ. Бу заҳматкаш деҳқон, салоҳиятли раҳбарнинг одамлар томонидан самимий эътирофи эди. Ҳазрат Алишер Навоий:

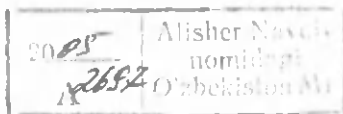
Бу гулшан ичра йўқдир бақо гулига сабот,

Ажаб саодат эрур қолса яхшилик била от, - деган эди.

Фозилжон акадан ҳам бу фоний дунёда яхши от қолди.

Абдусаттор ШЕРМАТОВ

Тумандаги М. Ризаев номли ширкат хўжалигида бўлганмисиз? Оразий қишлоғининг ажойиб одамлари билан суҳбат қурганмисиз? Бу заминнинг шундай кишилари борки, фазилатларини тавсифлаб адо қила олмайсиз. «Хўп одамларимиз борда», - дейди қишлоқ оқсоқоли Абдусаттор ота Шерматов. «Хўп» сўзи аслида яхши дегани. Абдусаттор отанинг ўзлари ҳам кўп яхшилардан. Умрлари узоқ бўлсин.

Беғубор, софдил, камтар инсон бўлмиш бу отахоннинг қулфи дилини оча билиш керак, холос. Ўздан сизни кўпдан буён қийнаётган саволларга бебаҳо жавоблар оласиз. Ишингиз тескари келмаяптими, ким биландир келишолмай қолдингизми, марҳамат... Абдусаттор отадан ўтадиган маслаҳатгўйни топишингиз амри маҳол. У сизни очиб кутиб олади, ҳаёт тажрибасида йўл-йўриқлар бериб, меҳрибон дўст сифатида ҳолатингизни чиқаради.

Ёшлигида ҳалол меҳнатга ўрганган Абдусаттор уруш бошлангунча М. Ризаев номли жамоа хўжалигида кетмончи эди. Ғўзага сув таради, пахаткорлик касбининг сирларини эгаллай борди. Йиллар ўтиб тажриба тўплади, миришкор деҳқонлар қаторида тилга олинадиган бўлди.

Аммо машғум уруш кетмонни милтиққа алмаштиришга мажбур этди. 1942-1945 йилларда қонли жангларда қатнашди, мардонавор жанг қилди. Уруш ва меҳнат фахрийси Абдусаттор ота кўша-кўша нишонлар соҳиби, унинг кўксини ордену бир қанча медаллар безаб турибди.

Урушдан қайтгач, Абдусаттор ота қисқа фурсат кутубхонага мудирлик қилгандан сўнг яна ўзини пахтачиликка урди. 1950 йилдан 1954 йилгача жамоа хўжалигида ҳосилот, 1954 йилдан 1959 йилгача хўжалик раиси ўринбосари, 1959 йилдан 1962 йилгача яна ҳосилот, 1968-1982 йилларда Оразий қишлоқ кенгашининг раиси, 1982 йилдан 1983 йилгача яна жамоа хўжалигида раис ўринбосари, 1983 йилдан 1990 йилгача жамоа хўжалигида боғдорчилик бригадаси бошлиғи вазифасида сидқидилдан меҳнат қилди. Шуниси диққатга сазоворки, Абдусаттор ота қайси вазифада ишламасин, кишилар кўнглига йўл топа оладиган меҳрибон инсон сифатида обрў-эътибор топди. Шунинг учунми, одамлар уни «ўзимизнинг ота» дейишади, дарду ҳасратларини тортинмай тўкиб солишади.

- Уруш ва урушдан кейинги даврларда, - дейди Абдусаттор ота Шерматов, - шароитлар жуда қийин бўлган. Одамлар очяланғоч, қишлоқлар эса хароб эди. Онда-сонда бўладиган тўйлар эса номигагина ўтказиларди. Келинлар машинада эмас, арава билан олиб борилган. Карнай-сурнай чалиш қаёқда дейсиз?! Тўкин дастурхон ёзиб, базм ўтказишга-ку ҳеч кимнинг қурби етмасди. Ҳозирги электр ўрнига жин чироқ, газ ўрнига

Олтинкўл тумани марказида "Хотира хиёбони"нинг очилиши

Уруш ва меҳнат фахрийлари "Хотира хиёбони"да

Уруш ва меҳнат фахрийларини
Олтинқул тумани ҳокими
Фуломқодир Маматқодиров қутламоқда

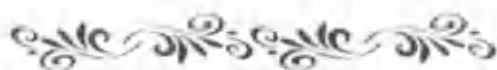
Хотиралар оғушида

Фахрийлар боғда

Унутилмас лаҳзалар

Байрам дастурхони атрофида

ўтин ёқиларди. Аллоҳга шукурлар бўлсинки, замонамиз ёмон эмас, тез орада ҳаётимиз бундан-да яхши бўлиб кетади.

Меҳнат кишиси ҳамма жойда ардоқланишини Абдусаттор ота амалда исботлади. У она ерни суйди, элга суянди, ҳалол пешона тери эвазига одамлар ҳурматини қозонди. Мана, бир неча йилдирки, кексалик гаштини сурмоқда.

Қишлоқнинг обод бўлишида, жамоа хўжалиги турмуш даражасининг яхшиланишида бу кишининг хизматлари катта. Бундан ташқари, маҳалла-кўйдаги тўй-маъракаларга доимо бошқош. Қалб кўрини, меҳрини, борки қувватини элга бахшида этмоқда. Бундай саҳоватли кишиларга ҳавас қилса арзигуликдир.

Мирзаабдулла АСРОНОВ

Россиянинг Архангелск вилоятидаги Плецеск тумани газетасининг 1987 йил 10 октябрда чиққан сонисидаги «Бугун ҳам сафда» номли мақолада Кутузов ордени нишондори, 32-миномёт бригадасининг иккинчи жаҳон урушида босиб ўтган йўли ҳақида хикоя қилинади. Муаллифлар қуролдош дўстлари қаторида Мирзаабдулла Асроновни ҳам тилга олади. Иккита сурат ҳам бор. Бирида сочлари тим қора, норғул йигит диққатингизни тортади. Иккинчисидан тенгдошлари сингари сочлари оқарган, оппоқ мўйловли, нуроний чеҳрасига ярашиб турган, кўксини орден ва медаллар беагаган Мирзаабдулла отани ажратиб олиш мумкин.

Иккала суратнинг орасида узоқ йиллик масофа бор. Не-не қувончу армонлар бор. Тинч турмуш даврида, собиқ қуролдошлар даврасида суратга тушиш кимларгадир насиб этмади. Вақт-ҳаким дейдилар. Йиллар ўтиб кўп нарсалар унутилар. Лекин машъум уруш берган жароҳатлар ҳали битгани йўқ...

...Немис босқинчилари собиқ СССРга уруш очганда, Мирзаабдулла эндигина 18 ёшга тўлганди. Айни куч-қувватга кирган йигит ҳам тенгқурлари билан бирга жангга отланди. Ички бир ишонч билан йўлга чиқди. Кўпчилик уруш тез орада якун топади, деб умид қиларди. Лекин бу беш йилга чўзилиши, миллион-

лаб одамларнинг бошига оғир мусибатлар, айрилиқлар тушиши кўпчиликнинг хаёлига келмас эди.

Ўш шаҳрида ҳарбий тайёргарликдан ўтган аскар қаторида Мирзаабдулла ҳам Кўқондаги миномётчилар тайёрлаш мактабида ўқиди. Кейин Белоруссиянинг Гомель шаҳрида 282-миномёт полкига келиб кўшилди. Кичик сержант бўлгани учун бўлинма командирлигига тайинлашди.

Ёшларда ғайрат жўшқин бўлади. Мирзаабдулла ҳам шижоат билан жангга кирарди. Жасурлиги, топқирлиги учун уни қуролдошлари беҳад қадрлашарди. У жанггоҳда тобланди. Полк жангчилари Гомель, Ковель шаҳарларини душмандан то-заладилар. Мирзаабдулла қақшатқич жангларда жасорат кўрсатди.

Навбат Польшага келди. Люблин остонасида душманга катта зарба берилди. Висла дарёси кечиб ўтилди. Мангушевск плацдарми қирқ бешинчи йилнинг январигача мардонавор ушлаб турилди. 11 апрелда Одер дарёсидан ўтишда кўп қурбонлар берилди. Ғалаба арафасида дўстлардан айрилишнинг надомати оғир экан.

Жасур жангчи Мирзаабдулла Берлинни забт этишда ҳам иштирок этди. 22 апрелда шаҳарга зарбани бергач, 301-ўқчи дивизия 27 куни Берлинга ёриб кирди. Қўшинлар орасида Мирзаабдулла хизмат қилаётган 282-миномёт полки ҳам бор эди.

Мана, ўшандан бери орадан 60 йилга яқин вақт ўтди. Ҳозир Мирзаабдулла ота Асронов 84 ёшда. Оқтепада истиқомат қиляпти. Омон қолган дўстлари билан хат ёзишиб туради. Москвада учрашганларига ҳам кўп бўлгани йўқ. Ўшанда ҳалок бўлган қуролдошларини, суронли уруш йилларини хотирлашди. Кейин эсдалик учун суратга тушдилар.

Суратлар ... Узоқ йиллик айрилиқдан сўнг учрашганларнинг кўзларидан оққан севинч ёшлари қуриб битмагандай. Юзларида табассум қолган кекса жангчиларнинг - йиллар тўзони эмас, уруш жароҳати кексайтирган кишиларнинг нуроний чеҳраларига боқиб, кўнгилларидан шу тобда кечган ўйларни илғагандай бўласиз. «Урушнинг даҳшатини, халқимиз бошига солган мусибатларини биз кўрдик. Тинч осойишта ҳаётимизга путур етмасин. Ҳеч қачон уруш бўлмасин!!!» - Бу Мирзаабдулла отанинг тилию дилида доимо янграб турадиган эзгу тилақдир.

Отажон ТҮЙЧИЕВ

Отажон ака учбурчак муҳр босилган конвертни очди-ю, ичидаги хатни ўқиб, тўлқинланиб кетди. Мактуб кенжа ўғли Нуриддин хизмат қилаётган қисм командирлигидан келган эди. «Хурматли Отажон Тўйчиев ҳамда Лобархон Тўйчиева! Ўғлингиз ҳарбий бурчини виждонан бажаряпти... Яқинда у қисмда ўтказилаётган мусобақада ғолиб деб топилди. Ватанга содиқ ҳақиқий ҳимоячи фарзанд тарбиялаб ўстирганингиз билан фахрлансангиз арзийди. Ана шу фахр туйғуси билан, тинч, баракали меҳнат қилишларингизни тилаймиз. Сизларга миннатдорчилик билан қисм командири сиёсий ишлар бўйича ўринбосари...»

Отажон ака ўғлининг арслондай қадди-қомати, ўктам қиёфасини кўз олдига келтирди-ю, кўнгли ғурурга тўлди. У армия хизматининг нима эканлигини, юрт соғинчи-ю, Ватан туйғусининг қадр-қимматини яхши билади. Урушга кўнгилли бўлиб отланганида, худди шу ўғлининг ёшида эди. Артиллериячилар мактабида таълим олгач, новоткачи сифатида жангга кирди. Смоленск шаҳрини мудофаа қилишда олиб борилган жанглар сержант Отажон Тўйчиев учун чинакам жанговар мактаб бўлди. Полковник Михаил Осадчий командирлигидаги 194-ўқчи дивизия жангчилари қаторида у душманнинг ўқ очиш нуқталарини бехато нишонга олувчи, сезгир ва дадил аскарлигини кўрсатди. Кейин Москва остонасидаги жанглар...

Отажон ака уруш йилларини хотирлаганда, «Курск ёйи»даги оловли лаҳзаларни яхши эслайди: Пастак билиндажда, хира чироқ шуъласи батарея командири капитан Иван Серебряковнинг юзини ёритиб турибди. Хонаки стол вазифасини ўтовчи тахта устида тонгда бошланадиган ҳужум йўналишларини ифодаловчи харита... «Жангга киришни истаймиз», Отажон тўйчиев ва унинг сафдошларини шу лаҳзада ана шу мақсад бирлаштирган эди.

Курск ёнида бўлган жанглар 1943 йилнинг бешинчи июлдан 12 июлигача давом этган. Собиқ Совет қўмондонлиги душманнинг танк дивизиялари ва корпуслари ёрдамида тўғридан зарба бериб, Курскка ёриб ўтиш ниятидан хабар топди. Шунинг

учун ҳам биринчи навбатда танкка қарши мудофаага зўр берилган, асосий юк артиллериячилар зиммасига тушган эди. Шу жанглардан сўнг Москвада бириинчи Галаба салюти берилди. Москва остонасида уруш бошлангандан бери илк нурафшон ёғдулар порлади.

Гомель шахрини озод қилиш чоғида расчёт командири Василий Тухта ҳалок бўлди – командирликни у кўлига олди. Польша тупроғидаги жангларда эса қаттиқ яраланди. Дала госпиталида кўзини очган сержант дўстларнинг ташвишли, лекин мағрур юзларини, ёнгинасида портлаган мина даҳшатини зўрға эслади.

Отажон Тўйчиев бир оёғини жанггоҳга ташлаб, қишлоққа қайтди. Унинг кўксига орден ва бир неча медаллар бор эди.

«Намуна» жамоа хўжалигида уруш ва меҳнат фахрийси Отажон Тўйчиев хонадонини ҳамма билади ва ҳурмат қилади. Бунинг боиси – уруш кўрган инсоннинг тинчлик ва Ватанга ҳалол меҳнат туйғуларини эъзозлаб, уларни фарзандлари қалбида ҳам камол топтирганлигидир.

Давлатбой ДЕҲҚОНОВ

«Шухрат» ордени нишондори, мирободлик Давлатбой ота Деҳқоновнинг босиб ўтган ҳаёт йўлига назар ташлар эканмиз, маънавий дунёси бой эканлиги, камтар, олижаноб пиру бадавлатлигига саҳий қалб инсонлигига гувоҳ бўламиз. Энг муҳими, унинг инсон қадр-қимматини эъзозлашга, бугунги кунга шукроналар айтиб, келажакка яхши умид боғлашга одатлангани, юртимизнинг равнақ топишига ишонишидир.

Давлатбой иш фаолиятини колхозчиликдан бошлаб, эндигина деҳқончилик сирларини ўрганаётган кезлари эди. Кутипмаганда у ҳам 1942 йил сентябрда урушга чақирилди. Ўшанда у 18 ёшга кирган йигит эди. Дастлаб Пенза шаҳрида жанговар тайёргарликдан ўтди. Бу ерда Давлатбой қуроллардан фойдаланишни, душман танкига қарши курашнинг турли усулларини ўрганди.

- Шундан кейин мен 60-армиянинг ўқчи қисмида юк - автоматчи бўлиб жангга кирдим, - дея ўша оловли йилларни эслай-

ди собиқ жангчи. – Курск ёнидаги шиддатли жангларда қатнашдим....

Кўп ўтмай Давлатбой Деҳқонов ҳақиқий артиллериячи бўлиб, танка қарши отувчи 45 миллиметрли тўп расчётида навбатчилик қила бошлади. Взвод командири, катта лейтенант Тихоновнинг топшириқларини моҳирлик билан бажарди.

Давлатбой аканинг ҳикоя қилишича, у Харьков ва Киев шаҳарларини, ўнлаб қишлоқ ва посёлкаларни душмандан озод қилишда қатнашган. Қуролдош дўсти – туркман йигити Маҳмуд Маметов билан фашистларга қарши бир қанча вақт биргаликда жанг қилган. Уруш давомида у тўрт марта ярадор бўлган. Жангларда матонат кўрсатди.

Аmmo душманни Берлинга қадар қувиб бориш Давлатбой Деҳқоновга насиб этмади. Ўз қисми билан Одер дарёсидан ўтгандан кейин тенгсиз жангларнинг бирида оғир ярадор бўлиб, госпиталга ётқизилди.

Давлатбой ака Деҳқоновнинг жанг майдонларидаги жасорати исиз қолмайди. Ўз вақтида у мукофотга тавсия қилинганди. Лекин мукофотлардан бири қолиб кетганди. Мана, орадан кўп вақт ўтгандан кейин орден ўз эгасини топди. Унга тантанали вазиятда 3-даражали «Шухрат» ордени топширилди. Бу дақиқалар Давлатбой акани қаттиқ ҳаяжонга солди. Энди унинг кўксини 3-даражали «Шухрат» ордени ва бир неча медаллар беади.

Мадаминжон ЭГАМБЕРДИЕВ

Мадаминжон Эгамбердиев 1912 йилда Олтинкўл туманидаги Сарой қишлоғида туғилган. У меҳнат фаолиятини 1931 йилда ҳозирги «Намуна» ширкат хўжалигида оддий колхозчиликдан бошлаган.

1932-1934 йиллари шу хўжаликда бригада бошлиғи, 1934-1939 йиллари Сарой қишлоқ кенгашида раис, 1939-1940 йиллари эса Олтинкўл туман ёшлар кўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлади. 1940-1941 йиллари Олтинкўл туманида кўмита йўриқчиси, сўнгра учинчи котиби бўлиб 1944 йилга қадар фаолият кўрсатди.

1944-1947 йиллари Фарҳод ГЭСИ қурилишида Андижон вилояти вакиллари штабининг бошлиғи, 1947-1948 ва 1957-1959 йиллари Олтинкўл туман ижроқўмининг раиси бўлиб ишлаган.

1953-1957 йиллари Қўрғонтепа тумани биринчи раҳбари бўлиб ишлаган. 1959-1973 йиллари жамоа хўжалигининг раиси бўлиб меҳнат қилди.

1973-1976 йиллари Олтинкўл қишлоқ кенгашининг раиси бўлди.

1976 йилдан 1980 йилга қадар канал бошқармасининг бошлиғи бўлди. Мадаминжон ака узоқ йиллар мобайнида уруш ва меҳнат фахрийлари туман кенгаши раиси сифатида ҳам фаол жамоа ишларини олиб борди.

Раҳматли Мадаминжон Эгамбердиевнинг меҳнатлари муносиб тақдирланган. Меҳнат «жанги»даги хизматлари учун 1945, 1950, 1957, 1966 йиллари орденлари билан, бир қанча медаль, республика ҳукуматининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган. Мадаминжон ака пахтачиликдаги ютуқлари учун «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор» унвонига сазовор бўлган эди.

Абдуқодир ИСАБОВ

Абдуқодир Исабобов 1923 йилда Жалабек қишлоғида туғилган. Отаси деҳқон эди. Шу боис ўғли ҳам далада вояга етди. Меҳнат фаолиятини эрта бошлади. 13 ёшидан «Коминтерн» хўжалигидаги фермада ҳисобчилик қилди. Абдуқодир 1941 йилгача деҳқончилик соҳасида ишлади.

1944 йилда Абдуқодир Исабобов яна ҳисобчиликка ўтди. Бу соҳадаги фаолияти 1950 йилга қадар давом этди. 1950 йилда анчагина кўзи пишган, бардоши синалган Абдуқодир хўжалик фермасига мудирликка тайинланди. Чорвачиликни юксалтириш борасидаги ҳаракати тез орада кўзга ташланиб, тармоқ равнақ топди. Уч йил сидқидилдан ишлаб, фермадаги ишларни ривожлантирган Абдуқодир Исабобов 1959 йил хўжаликни энг илғор жамоалар қаторига олиб чиқишга эришди. 1959 йилдан 1961 йилгача эса бошқа колхозга ўтиб, бу хўжаликни ҳам юксалтирди.

Тадбиркор, ташкилотчи одам ҳамма жойда ҳам зарур. 1961 йилда Абдуқодир Исабоевни бошқа оқсаганроқ хўжаликка раис этиб сайладилар. Хўжаликда ижобий ўзгаришлар рўй берди. Икки йилда қувончли натижаларга эришилди. Шундан сўнг моҳир деҳқон, ўз касбининг устаси бўлмиш Абдуқодир яна янги хўжаликка раис бўлди.

1963 йилдан 1982 йилгача Абдуқодир Исабоев раҳбарлигида ишлаган хўжалик аъзоларининг турмуш шароити яхшиланди, меҳнатларининг самараси ортди. 1982 йилдан кейин эса хўжаликнинг боғдорчилик бригадасига беш йил бошчилик қилган Абдуқодир Исабоев 1987 йилдан пенсияга чиқиб, кексалик гаштини сурмоқда.

Сайфуддин АШУРОВ

Сайфутдин Ашуров 1900 йилда Андижон вилояти, Олтинкўл тумани Жалабек қишлоғида деҳқон оиласида туғилган. Меҳнат фаолиятини 1926 йили ширкат хўжалигига раисликдан бошлади. 1930-1936 йиллари «Кўриқ очар», 1936-1963 йиллари эса собиқ Калинин номли жамоа хўжалигининг раиси бўлиб ишлаган. Сайфутдин Ашуров ўзи ташкил этган бу жамоа хўжалигига 27 йил бошчилик қилган. Унинг ишлари, тажрибалари бутун республикага тарқалган. Айниқса, уруш йиллари фронт орти «жанг»ларида алоҳида намуна кўрсатиб меҳнат қилди. Республикамизда пахтачиликни ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшган. Сидқидилдан қилган хизматлари учун Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланган, бир қанча медаллар соҳиби бўлган.

1963-1983 йиллари шахсий пенсионер бўлган.

Ҳозирда унинг ўзи ишлаган хўжаликка Сайфутдин Ашуров номи берилган.

Мазкур хўжалик аҳли моҳир пахтакор, тадбиркор раҳбар номини шарафлаб, унинг эзгу ишларини давом эттириб, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида самарали ишларни қилмоқда.

Комилжон СОЛИЕВ

Комилжон Солиев 1924 йили Олтинкўл туманида туғилган. Меҳнат фаолиятини 1940 йил туманимиздаги жамоа хўжалигида бригада ҳисобчиси, сўнгра хўжалик котиби вазифаларида ишлаш билан бошлади.

1942-1945 йилларда II Жаҳон урушида иштирок этди. Унда кўрсатган қаҳрамонликлари учун «Жасорати учун», «Германия устидан қозонилган ғалаба учун» медаллари ҳамда разведкачи сифатидаги мардлиги учун эса генерал-майор Кузнецовнинг шахсий тўппончаси билан тақдирланди.

Урушдан сўнг Офтобачек қишлоқ кенгашида котиб, сўнгра раис бўлиб ишлади. 1952-1955 йиллари собиқ «Коммуна» жамоа хўжалигида раислик қилди.

1955-1960 йиллари Сарой қишлоқ кенгашида раис вазифаларида меҳнат қилди. Сўнгра 2 йил жамоа хўжалиги раисининг ўринбосари бўлди.

1962 йилдан 1966 йилгача туман ижроқўмининг бўлимларида ишлади. 1966 йилдан умрининг охиригача туман ижтимоий таъминот бўлимининг мудирини бўлиб фаолият кўрсатган.

У бир неча бор Ўзбекистон ҳукуматининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган эди.

Майрамхон ЙЎЛДОШЕВА

Уста пахтакор, донгдор инсон Майрамхон Йўлдошева 1922 йилда Олтинкўл туманининг Қўштепа қишлоғида туғилган. Меҳнат фаолиятини 1937 йилда жамоа хўжалигида оддий колхозчиликдан бошлаган. 1943 йилда 3 ойлик бухгалтерлар тайёрлаш курсида ўқиган. 1943-1945 йиллар давомида собиқ «Коммуна» жамоа хўжалигида ҳисобчи, 1946-1949 йилларда шу хўжаликда звено бошлиғи бўлиб ишлади.

Хўжалик раисларининг 6 ойлик курсида ўқигандан кейин 1950-1951 йилларда собиқ «Коммуна» жамоа хўжалигида, 1976 йилдан эса собиқ «Тельман» номли жамоа хўжалигида раис бўлиб фаолият кўрсатди.

1976 йилда нафақага чиққан. Шунга қарамай 1977 йилдан бошлаб то 1986 йилгача Сувюлдуз қишлоқ кенгашининг раиси сифатида самарали меҳнат қилган. 1986 йилдан кейин кексалик гаштини сурди. 1994 йилда вафот этган.

Майрамхон Йўлдошеванинг меҳнатлари муносиб баҳоланган. У Меҳнат Қаҳрамони эди. Бир неча орденлар ва медаллар билан тақдирланган ҳамда ҳукуратимизнинг олий органларига депутат бўлиб сайланган эди.

Абдумажид АБДУЛЛАЕВ

Абдумажид ака билан далварзинликлар беҳад фахрланишади. У уруш ва меҳнат фахрийси, иқтисодчи олим. Камтар, камсуқум инсон. Атрофдаги кишиларга бағоят меҳрибон. Катта ҳаёт тажрибасига эга эди.

...1941 йилда уруш бошлангач, бутун республикамиздан, хусусан, туманимиздан ҳам қўлга қурол олишга ярайдиган кишиларнинг барчаси фронтга отландилар. Уларнинг орасида ёш Абдумажид ҳам бор эди. Чаласаводликни битириш курсида муаллим бўлиб ишлаётган бу ғайратли йигит ҳамма ишларни йиғиштириб, жангга кетаётганлар сафига кирди.

Жангда душманнинг ўқи ҳеч кимни аямасди. Дуч келган одамнинг тақдирини ҳал қилади-қўяди. Абдумажид қуролдошлари сингари матонат билан жанг қилди. Бахти кулган, Абдумажид қирғинбарот бу урушдан соғ-омон қайтди. Жасурлиги туфайли сафдошлари ўртасида ҳурмат қозонди. Унинг ҳар бир жангда шахд билан олишаётганлиги командирларнинг ҳам назаридан четда қолмади. Матонати учун Абдумажид Абдуллаев бир неча орден ва медаллар билан мукофотланди. 1945 йилда ғалабага эришилгандан кейин тажрибали жангчи жонажон қишлоғига қайтиб келди...

Абдумажид ака жангларда тобланди, уруш уни чиниқтирди. Тинч турмушни тиклаш йилларидаги қийинчиликларга қарамай, билим олишга астойдил киришди. Қолган умрини илмга бахшида этди. Муаллимлар олийгоҳида ўқиғач, иқтисод фанига меҳри тушган Абдумажид ака илмий изланишларни бошлаб юборди. 1962 йилда номзодлик диссертациясини ёқлади.

Кейинчалик иқтисод фанлари доктори даражасига кўтарилди.

Собиқ жангчи турли соҳаларда самарали меҳнат қилди. Билимини ҳаётий тажриба билан мустаҳкамлади. Кўрсатган хизматлари туфайли «Республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи» унвонига сазовор бўлди. Фарзандларни ҳам илмли қилиб тарбиялаган Абдумажид ака Абдуллаев самарали ўтган умрига шукроналар айтарди.

Мамасоли САДИРОВ

Мамасоли Садиров 1941 йил 22 июнь тонг ғира-ширасида немис-фашистлар хиёнаткорона бостириб кирганида, Каме-нецк-Подольск шаҳрида армия хизматини тугатаётган эди.

Мамасоли хизмат қилаётган қисм кўшинлари «БТ-7» тезю-рар танклари билан йўлга чиқиб, Львов шаҳри яқинида немис-фашистлари йўлини тўсди. Лекин кучлар тенг эмаслиги туфай-ли кўп талофат берди. Мамасоли аканинг танки ёниб, ўқчиси ҳалок бўлди. У бир шериги билан аранг омон қолди.

Кейинчалик «Т-26» танкида хизмат қилиб, Контемировка ат-рофида ярадор бўлди. Челябинск шаҳри госпиталида давола-наётган пайтида Уралда танк корпуси барпо этилаётганлиги маълум қилинди. Мамасоли Садиров шу танк корпусида хизмат қилишга биринчилар қаторида ёзилди.

Унинг жангларда кўрсатган жасоратларига кўксидаги жанг-вар орден ва медаллар гувоҳлик бериб турибди.

Мамасоли Садиров уруш йилларида фашист босқинчилардан кўплаб шаҳарларни озод қилишда қатнашди. Урушни ғолибона якунлаб, ўз юртига қайтиб келди. Вилоятда халқ хўжалигининг турли тармоқларида самарали меҳнат қилди. Ҳозир қариллик гаштини сурмоқда.

Ғалабанинг 60 йиллиги байрамини ширин орзулар билан ку-тиб олмоқда.

Душман бўлди ер билан яксон,

Ёвуз кирди ернинг қаърига.

Дунё айтар олқиш, шараф-шон,

Жангнинг ғолиб ўғлонларига.

Машрабжон ҲАСАНОВ

Мабрабжоннинг болалиги қийин кечган бўлса-да, машаққатларда иродаси синалди.

Меҳнат фаолиятини 16 ёшида бошлаган Машрабжон аввал ҳозирги «Тошкент» жамоа хўжалигида котиб бўлиб ишлади. 1937 йили ҳарбий хизматга чақирилди. Хизматни яхши ўтаб келгандан сўнг икки йил мобайнида туманда қишлоқ хўжалиги бўлимини бошқарди.

Даҳшатли уруш бошланганда у 25 ёшда эди. Урушга кетмоқчи бўлди-ю, лекин юборишмади. Чунки бу ерда – хўжалиқда ҳам малакали мутахассислар жуда зарур эди.

Бундан у асло ўкинмади. Кучи борича заҳмат чекиб меҳнат қилди. Ниҳоят 1942 йилда Машрабжонга навбат келди. Кўнгилли аскар учун чинакам синовлар бошланди.

Ленинободда тайёргарликдан ўтиб лейтенант унвонини олган Машрабжон Ҳасанов 4-Зарбдор армия таркибида Калинин frontiда илк марта жангга кирди. Клинь Гордашин, Смоленск шаҳарлари учун бўлган қақшатқич жангларда қатнашди. Смоленскни душмандан тозалашдаги жасурлиги туфайли «Қизил Юлдуз» орденига сазовор бўлди. Калинин шаҳри учун бўлган жанглардаги матонати эса «Жасурлиги учун» медали билан тақдирланган эди.

Абдумалик ЖАКБАРОВ

Абдумалик Жакбаров 1918 йилда Олтинкўл туманидаги Сув юлдуз қишлоғида туғилган. У 1936 йилдан 1940 йилгача тумандаги ҳозирги «Туркистон» ширкат хўжалигида табелчилик вазифасида ишлаган. 1940 йилдан 1978 йилгача бригада бошлиғи бўлиб фаолият кўрсатиб, ибратли ишлар қилган.

Сув юлдузликлар Абдумалик Жакбаровни пахта илмининг устаси, деҳқончиликнинг пири дейишади. Ҳақиқатан ҳам, Абдумалик Жакбаров пахтачилик илмини шу қадар билганки, пайкалга кирмасданоқ шу майдонда қанча кўчат борлиги, қанча тонна ҳосил беришини айтиб бера оларди. Унинг тадбиркорлиги, ишбилармонлиги туфайли бўлса керак, у бошқараётган бри-

гада йилдан-йилга ҳар томонлама юксалиб, хўжалиқда, туманда ҳатто вилоятда ном таратган илғор бригадалар қаторига кўшилди.

Тадбиркорлик билан ишнинг кўзини билиб иш юритадиган Абдумалик Жакбаров бошлиқ бригада далаларига Ҳизр назар қилганга ўхшарди. Оллоҳ нурини тўқди. Кекса бободехқонлар илгари бу ерларда бунақа юксак ҳосил бўлмаганлигини эътироф этишди. Ҳа, бригада ва бригада аъзоларининг ташаббускорлик билан қилган меҳнатлари самараси рўёбга чиқди. Пахтачиликдан мисли кўрилмаган ҳосил ва катта даромад олинарди. 1957 йили 92 гектар пахта майдонининг ҳар бир гектаридан 40,2 центнердан ҳосил олинди. Бригада аъзолари, бригада бошлиғи пахтачилик соҳасида қўлга киритган ютуқлари билан кўпчилиكنинг эъзозига мушарраф бўлдилар.

- Пахтани «сиз» деб, ўзини «сен» дейдиган тадбиркор инсон Абдумалик Жакбаров олиб борган намунали ишлари, фидокорона қилган меҳнатлари эвазига муносиб тақдирланган. У 1957 йилда Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. Қатор орден ва медаллар билан муқофотланган.

Раҳматлик Абдумалик Жакбаровнинг вафот этганига анча бўлди. Лекин унинг эзгу ишлари оила аъзоларини ва ҳамқишлоқларининг ёдларидан кўтарилган эмас.

Рўзихон ЭГАМОВА

Охунбобоев қишлоғидаги Навоий номли ширкат хўжалигининг Қайирма маҳалласида туғилган. Рўзихон Эгамованинг турмуш ўртоғи Акбарали Тўрақулов иккинчи жаҳон уруши бошланганда кўплар қаторида фронтга отланди. Ана шунда Рўзихон 19 ёшда бўлган.

Оилада бир фарзандлари бор эди. Акбарали ширин-шакар ўғлини бағрига босиб, кўзлари жиққа ёшга тўлиб турган турмуш ўртоғининг кўнглини кўтариб хайрлашди.

- Дастлабки пайтларда тез-тез хат келиб турди, - деб ҳикоя қилади Рўзихон Эгамова. - 1943 йилнинг январь ойида турмуш ўртоғимдан охири мактуб олганмиз. Шундан кейин ўғлимнинг

дадажонисидан хат келмай қолди. Изтиробли кунлар кийинчилик билан ўтарди.

1943 йилнинг сентябрь ойида эса жангчи хонадонига ниҳоятда совуқ хабар келди. Қора хатда Акбаралининг 1943 йилда Украина frontiда ҳалок бўлганлиги ҳақида ёзилган эди. Мана шу пайтда ҳали бир ёшга тўлмаган ўғли билан бева қолган аёлнинг аҳволини тасаввур қилиб кўринг-а. Бироқ Рўзихон Эгамова мутлақо тушкунликка тушмади. Фидокорона меҳнат қилиб фронт орқасини мустаҳкамлашга ҳаракат қилди. Ёридан ёдгорлик бўлиб қолган ўғлини вояга етказиб тарбиялади, уйлади, жойлади.

Рўзихон Эгамова, айниқса, уруш йилларида жонбозлик кўрсатиб ишлади. У 1942 йилдан 1968 йилгача хўжалиқда колхозчи, 1968 йилдан 1977 йилгача бригада бошлиғи, 1977 йилдан 1978 йилгача пиллачилик бригадаси бошлиғи бўлиб ишлади. 1978 йилда пенсияга чиқди.

Рўзихон Эгамова кўп йиллик ҳалол меҳнатлари учун муносиб тақдирланди. У қатор орден ва медаллар билан мукофотланди. Ҳозирги кунда у қарилик гаштини сурмоқда.

Моҳидахон ДАДАБОЕВА

Маслаҳат қишлоғида туғилиб вояга етган Тўрахўжа Дадабоев ҳам иккинчи жаҳон урушида жангга отланди. Қисқа тайёргарликдан сўнг у хизмат қилган 171-ўқчи дивизиянинг 380-ўқчи полки жанглари Ленинградни душмандан ҳимоя қилишда ҳаёт-мамот кунларини бошидан кечирдилар. Ўшанда қаҳратон қиш бошланган эди. Фашистлар шаҳарни эгаллаш учун жон-жақди билан ҳаракат қилдилар. Шаҳар қамал ҳолатига тушди. Қамалдаги қисмларга озиқ-овқат авиация орқали етказиб берилар эди. Қамални ёриб ўтиш юзасидан ишлаб чиқилган операция асосида душманнинг нияти фронтнинг орқа томонидан берилган кучли зарба туфайли пучга чиқди. 1943 йилнинг 18 январиди 900 кун давом этган қамал ёриб ўтилди. Бу жангларда оддий солдат Тўрахўжа Дадабоев ҳам жасорат кўрсатди.

1943 йилнинг июнида эса жангчи уйига совуқ хабар келди. Қора хатда ўзбек йигити Тўрахўжа Дадабоев Ленинград

шаҳрини душмандан ҳимоя қилиш учун олиб борилган жангларда мардлик намуналарини кўрсатганлиги, қамални ёриб чиқишда оғир яраланиб, вафот этганли маълум қилинган эди. Мана шу пайтда икки ёш гўдаги билан қолган аёлнинг аҳволини кўринг. Лекин у тушкунликка тушмади. Астойдил меҳнат қилиб, фронт орқасини мустаҳкамлашга ҳисса қўшди. Турмуш ўртоғидан ёдгорлик бўлиб қолган ўғилларини вояга етказди.

Моҳидахоннинг қалбида турмуш ўртоғининг ёрқин хотираси қолди.

Онахон 1960 йилда пенсияга кузатилди. Икки ўғли вояга етиб, уйли-жойли бўлди.

Фозилжон Қўчқаров номли ширкат хўжалигининг Маданий Меҳнат қишлоғида мўъжазгина бир ҳовли бор. Хонадон тўрида Тўрахўжа Дадабоевнинг сурати эъзозлаб сақланяпти.

Жасур жангчи беваси Моҳидахон она бетимсол садоқат намунасини кўрсатди.

ЁН ДАФТАРДАН

(Ота-она ва болалар бурчи)

Оқил ота-онага, доно дўстларга суянганлар қоқилмайди.

* * *

Боланинг яхшилиги - ота-онанинг яхшилигидан.

* * *

Фарзанднинг дунёга келиши она учун бамисоли баҳордир.

* * *

Аёллар, энг аввало, меҳрибон она, меҳнаткаш опа-сингил, вафодор ёр, ҳаёли ва садоқатли келинлар сифатида бебаҳодирлар.

* * *

Ҳар қандай гўша ҳам оналарсиз қаровсиз қолган боққа ўхшайди.

* * *

Аёл киши оналик бахтидан яйраб кулган чоғида бутун оламни табассум оғушига олади.

* * *

Ҳар қандай жозибали, оромбахш кўшиқ ҳам она алласи билан беллаша олмайди.

* * *

Офтоб нури борлиқни, она меҳри қалбни иситади.

* * *

Инсон кўшиғи онани шарафлашдан бошланган.

* * *

Ота-она ўз жигарпорасига ҳамиша тахтдан кўра бахт тилайди.

* * *

Онанинг кўрки бола, адирнинг кўрки лола.

* * *

Қуёш ҳам меҳрни оналардан олган бўлса керак.

* * *

Фарзанд ҳақида илиқ гап эшитса, ота-онанинг армони арийди.

* * *

Ўғил-қизнинг ҳар бир яхши иши ота-она шаънига айтилган мадҳиядир.

МУАЛЛИФЛАРДАН

Ушбу рисолада Олтинкўл туманида яшаб, урушда ва меҳнатда мардлик кўрсатган юртдошларимиз тўғрисида фикр юритилди. Агар бу рисолада номлари қайд этилиб, қизиқиш уйғотса, табаррук инсонларнинг хотираларидан мамнун бўлсангиз нечоғлик бахтиёр бўлур эдик.

Китобни архив ҳужжатлари ва кекса нурунийлар хотираларига сўяниб ёздик. Бизга архив ҳужжатлари билан таништиришда Олтинкўл тумани давлат архивининг етакчи мутахассиси заҳматқаш, олижаноб инсон Мухторжон Қаҳҳоров ёрдам берди.

Мазкур китоб бу соҳадаги илк уриниш бўлганлиги учун баъзи камчиликлардан ҳоли бўлмаслиги мумкин. Бунинг учун сиз азиз китобхонлардан узр сўраймиз ҳамда ўз таклиф ва мулоҳазаларингизни билдирасизлар деган умиддамиз.

*Орзу қилгай барча инсон қарилик айёмини,
Бахтли бўлгай дўст билан ўтказса субҳи шомини.
Одамзотга тинчлик, дўстликдан улуғ нарса йўк,
Арзигай қилса фидо дўстларга Қаҳҳор жонини.*

МУНДАРИЖА

Сўз боши. Фуломқодир Маматқодиров.....	3
Кириш	4
Йўлдошали Эргашев	7
Абдумажид Давронов	9
Ҳакимбой Уринов	11
Турсунхўжа Ҳожиев	13
Маматқодир Қамбаров	14
Фозилжон Қўчқаров	16
Абдусаттор Шерматов	17
Мирзаабдулла Асронов	19
Отажон Тўйчиев	21
Давлатбой Деҳқонов	22
Мадаминжон Эгамбердиев	23
Абдуқодир Исабоев	24
Сайфуддин Ашуров	25
Комилжон Солиев	26
Майрамхон Йўлдашова	26
Абдумажид Абдуллаев	27
Мамасоли Садиров	28
Машрабжон Ҳасанов	29
Абдумалик Жакбаров	29
Рўзихон Эгамова	30
Моҳидахон Дадабоева	31
Ён дафтардан	33
Муаллифлардан	34

Қаҳҳор МАҲКАМОВ
Арофатхон СОЛИЕВА

«ОЛТИНКЎЛИМ»

(Мақопалар).

Муҳаррир:	Пўлат АБДУЛЛА
Мусаввир:	Соҳибжон ОМОНОВ
Мусахҳиҳ:	Мадина УСМОН
Компьютерчи:	Ҳамиджон ПАРПИЕВ

Босмаҳонага 2005 йил 11 апрелда берилди.
Босишга 2005 йил 18 апрелда руҳсат этилди.
Бичими: 60x84. 1/16 Ҳажми: 2,5 б/т
Буюртма № 726. Адади: 1100 нусха
Баҳоси келишилган нарҳда.

«Andijon nashriyot-matbaa» ОАЖ
босмаҳонасида босилди.